

Institut de Dret privat europeu i comparat
Universitat de Girona (Coord.)

Qüestions actuals del dret català de la persona i de la família

Materials de les Dissetenes
Jornades de Dret català a Tossa

Tossa de Mar, 20 i 21 de setembre de 2012

Qüestions actuals del dret català de la persona i de la família
(Materials de les *Dissetenes Jornades de Dret català a Tossa*)

**QÜESTIONS ACTUALS
DEL DRET CATALÀ DE LA PERSONA
I DE LA FAMÍLIA**

**Materials de les
*Dissetenes Jornades
de Dret català a Tossa***

INSTITUT DE DRET PRIVAT EUROPEU I COMPARAT
Universitat de Girona
(Coord.)

Girona 2013

Dades CIP recomanades per la Biblioteca de la UdG

CIP 347.61/.64(467.1)(063) JOR

Jornades de Dret Català a Tossa (17es : 2012 : Tossa de Mar, Catalunya)

Qüestions actuals del dret català de la persona i de la família : materials de les Dissetenes Jornades de Dret català a Tossa / Institut de Dret Privat Europeu i Comparat de la Universitat de Girona (coord.). - Girona : Documenta Universitaria, 2013. -- 628 p. ; 23,5cm
ISBN 978-84-9984-195-3

I. Universitat de Girona. Institut de Dret Privat Europeu i Comparat 1. Dret català - Congressos
2. Dret de família (Dret català) - Congressos
3. Persones (Dret) - Congressos

CIP 347.61/.64(467.1)(063) JOR

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ésser realitzada amb la autorització dels seus titulars, llevat excepció prevista per la llei. Dirigiu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessita fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

© dels textos: els autors

© de l'edició: Institut de Dret privat europeu i comparat de la Universitat de Girona

© de l'edició: Documenta Universitaria®
www.documentauniversitaria.com
info@documentauniversitaria.com

ISBN: 978-84-9984-195-3
D.L.: GI-811-2013

Imprès a Catalunya
Girona, juny de 2013

Les Dissetenes Jornades han estat organitzades per l'Institut de Dret privat europeu i comparat de la Universitat de Girona, en col·laboració amb l'Ajuntament de Tossa de Mar i el suport del Col·legi de Notaris de Catalunya i de

Universitat de Girona

Deganat autonòmic dels Registradors de la Propietat i Mercantils de Catalunya

Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya

Facultat de Dret UB (Deganat)

Facultat de Dret UdG (Deganat)

Col·legi d'Advocats de Barcelona

Col·legi d'Advocats de Girona

Col·legi d'Advocats de Terrassa

L'edició d'aquesta obra ha comptat amb el suport de:

Sumari

PONÈNCIA INAUGURAL

El TSJC davant el nou dret català de la persona i de la família.....	21
--	----

Mª EUGÈNIA ALEGRET BURGUÉS

I. Introducció.....	21
II. La doctrina del TSJC en relació amb la protecció dels menors	22
III. La doctrina del TSJC en relació amb la filiació	24
IV. Els efectes de la crisi familiar en la doctrina del TSJC	26
1. Guarda i custòdia dels fills menors	26
2. Aliments	29
3. Ús del domicili familiar.....	30
4. Pensió compensatòria	32
5. Compensació indemnitzatòria per raó del treball.....	36
V. Pactes privats en matèria de dret disponible.....	40
VI. Parelles de fet	42
VII.Efectes de les sentències de revisió de mesures econòmiques acordades	44

PRIMERA PONÈNCIA

INSTITUCIONS DE PROTECCIÓ DE LA PERSONA

L'assistència: abast i limitacions de la nova institució	49
--	----

JORDI RIBOT IGUALADA

I. El context de l'assistència	49
1. Ús i abús de la incapacitació	50
2. Models de dret comparat europeu.....	55
3. Quin model tenim avui a Catalunya?	68
4. Recapitulació	69
II. Règim jurídic de l'assistència	73
1. Beneficiari de la mesura.....	73
2. Nomenament d'assistent	79
3. Efectes de l'assistència	87
4. Modificació i extinció.....	91
III. Configuració de l'assistència regulada al CCCat	93
1. Institució de suport i protecció típica, de constitució judicial	93
2. Institució configurada entorn a la voluntat de la persona.....	95
3. Recapitulació	100
Bibliografia	101

L'assistència com a mesura de protecció: perspectiva pràctica	105
--	------------

<i>L'assistència com a mesura de protecció: perspectiva judicial</i>	107
---	------------

SÍLVIA VENTURA MAS

I. Introducció.....	107
II. Anàlisi de la situació jurídica actual.....	108
III. La convenció dels drets de les persones amb discapacitat	108
IV. L'Assistent	110
V. Conclusió.....	111

<i>L'assistència com a mesura de protecció: perspectiva de l'advocacia</i>	113
---	------------

MIQUEL PUIGGALÍ I TORRENTÓ

I. Actuacions dins de l'àmbit personal	115
II. Actuacions d'àmbit patrimonial.....	117
III. Procediment	117

<i>L'assistència com a mesura de protecció: perspectiva de la fiscalia</i>	119
---	------------

REMEI SORIANO

I. Introducció.....	119
II. Aplicació pràctica de la figura de l'assistent	119

El poder en previsió de pèrdua sobrevinguda de capacitat.....	125
--	------------

JOSEP M. VALLS XUFRÉ

I. Introducció.....	125
II. Antecedents històrics.....	127
III. La llei 25/2010, Art. 222-2 CCCat	131
IV. Dret transitori: 1732 CC vs 222-2 CCCat.....	133
V. Naturalesa i règim jurídic del poder en previsió de pèrdua de capacitat a Catalunya	135
VI. Dret interregional i internacional privat	137
1. Plantejament.....	137
2. Normes de conflicte aplicables.....	138
3. Dret internacional privat	140
4. Dret interregional	141
VII. Començament de la vigència del poder preventiu.....	143
VIII. El poderdant	144
IX. L'apoderat	146
X. Objecte.....	147
XI. Forma: escriptura pública i inscripció.....	148
XII. Extinció	151
XIII. Rendició de comptes	152
XIV. Coexistència del poder preventiu amb altres institucions de protecció de la persona	153
1. La tutela.....	153
2. La curatela.....	155

3. El defensor judicial	155
4. El guardador de fet.....	156
5. L'assistent.....	157
6. L'administrador del patrimoni protegit.....	157
XV. Poder preventiu i poder mercantil.....	158
XVI. Conclusions	159
Bibliografia	162

La protecció patrimonial de la persona discapacitada o dependent: el patrimoni protegit..... 167

PEDRO DEL POZO CARRASCOSA

I. Presentació.....	167
II. La naturalesa i l'estructura del patrimoni protegit.....	169
1. El patrimoni, en general.....	170
2. Els patrimonis de la persona	171
3. Els patrimonis al servei d'una persona o una finalitat: els patrimonis independents	173
4. El patrimoni protegit com a patrimoni independent	176
5. Pluralitat de patrimonis protegits a favor d'una mateixa persona.....	183
III. Els beneficiaris del patrimoni protegit.....	184
1. Tipologia i limitació de la qualitat de beneficiari.....	184
2. El beneficiari pot ser el constituent del patrimoni protegit, però no el seu administrador	186
3. La pluralitat de beneficiaris	187
IV. La constitució del patrimoni protegit	188
1. El constituent.....	188
2. El negoci de constitució del patrimoni protegit	189
V. Les aportacions successives	197
VI. L'administració del patrimoni protegit.....	197
1. El càrrec d'administrador.....	197
2. L'actuació de l'administrador	199
3. El control de l'administració	201
VII. L'extinció i la liquidació del patrimoni protegit.....	202
1. Les causes d'extinció	202
2. Liquidació, rendició final de comptes i destinació del romanent	204
VIII. La publicitat registral.....	205
1. Àmbit general de publicitat: el Registre de Patrimonis Protegits	205
2. Àmbits específics de publicitat	206
Bibliografia	208

La regulació catalana dels patrimonis protegits, en particular la seva inscriptibilitat registral i fiscalitat.....211

ANTONI GINER GARGALLO

I. Introducció.....	211
II. La inscripció dels patrimonis protegits als Registres públics.....	211
1. Inscripció al Registre de la Propietat	212
2. Inscripció al Registre Civil.....	219

3. Inscripció al Registre Mercantil	220
4. Registre de patrimonis protegits	220
III. La fiscalitat de la constitució, aportació i extinció dels patrimonis protegits.....	221

SEGONA PONÈNCIA

ELS FILLS MENORS DAVANT LA RUPTURA DELS PROGENITORS

Interès del menor i models de guarda en el Llibre II del Codi Civil de Catalunya.....	225
--	------------

SUSANA NAVAS NAVARRO

I. «Models de guarda» En El Llibre II del Codi Civil de Catalunya en cas de ruptura dels progenitors	225
1. «Responsabilitat parental» i «potestat parental»	227
2. Model legal preferent: la guarda compartida. Altres models de guarda possibles	234
3. Subjecte que decideix el model de guarda. Criteris.....	243
4. Subjecte titular de la guarda	248
5. Instruments jurídics en el quals es pot configurar la guarda.....	254
6. Contingut.....	265
II. El dret del menor a ésser informat i escoltat respecte del model de guarda	272
1. Dret a la informació i a l'expressió de les opinions del menor	273
2. Criteris legals	274
3. Assumptes respecte dels quals s'informa i s'escolta al menor	277
4. Expressió de l'opinió del menor per ell mateix o mitjançant un «tercer»	278
5. Quan s'informa i s'escolta al menor: audiència judicial i extrajudicial	281
6. Subjecte que ha d'informar i escoltar el menor.....	284
III. «Benestar» i «Interès» del menor en la configuració del model de guarda.....	284
1. El doble sentit de «benestar del menor» a la legislació catalana.....	285
2. L'interès del menor i el principi de proporcionalitat	286
IV. Reflexions finals	289
1. «Encara» manca un canvi de paradigma sobre els drets dels menors. Admissió d'un «paternalisme feble»	289
2. Per un dret de participació efectiu del menor en la presa de decisions respecte del model de guarda	292
3. Realitat social catalana i aplicació del model de guarda compartida.....	293
V. Bibliografia citada	296

El pla de parentalitat i els aliments als fills en el procés matrimonial: mutu acord i contenció; problemes d'execució	305
---	------------

<i>Els plans de parentalitat en el Llibre segon del Codi civil de Catalunya.....</i>	307
---	------------

ELENA LAUROBA

I. Presentació.....	307
II. De què parlem quan parlem de Pla de parentalitat: La plasmació normativa	308
III. El perquè dels Plans de Parentalitat.....	311
1. L'interès superior del menor en aquest àmbit	311
2. La implicació dels progenitors. El suport de la mediació per l'elaboració del Pla de parentalitat.....	315

IV. El contingut del Pla de Parentalitat	319
1. El primer apartat: compromís i visibilització de la interlocució recíproca...	322
2. Les qüestions relatives a la guarda	324
3. Els continguts relacionats amb l'exercici de la potestat parental	326
4. La clàusula de tancament: La subjecció a mediació per a la interpretació i l'execució del Pla de Parentalitat.....	326
5. Previsió de les diferents etapes de la vida del menor	327
V. La presentació formal dels Plans de Parentalitat	328
VI. El Pla de Parentalitat com a eina especialment indicada per les famílies d'alta conflictivitat	329
VII. Alguns serrells processals	330
VIII. Les objeccions principals a l'exigència del Pla de Parentalitat	331
IX. Una darrera empena.....	333
<i>El pla de parentalitat i els aliments als fills en el procés matrimonial</i>	335
MERCÈ CASO SEÑAL	
I. Introducció.....	335
1. El Pla de Parentalitat.....	335
2. Els aliments als fills	336
3. L'execució	336
II. El Pla de Parentalitat.....	336
III. Els Aliments als fills	339
IV. L'execució.....	341
<i>El pla de parentalitat i els aliments als fills en el procés matrimonial ...</i>	345
MARIA ANTONIA GOMEZ MAESTRE	
I. pla de responsabilitat parental	345
1. Qüestions processals en relació al pla de parentalitat.....	347
2. Com recull les resolucions judicials el pla de parentalitat en el procés contenciós?.....	348
3. Els aliments als fills i el pla de parentalitat	348
4. Els aliments ordinaris i extraordinaris.....	349
5. El naixement del dret de la pensió d'aliments: efectes retroactius	349
6. L'execució de les sentències matrimonials. Dificultats pràctiques de la seva execució	349
Referències.....	351

TERCERA PONÈNCIA

ASPECTES ECONÒMICS DE LA RUPTURA CONJUGAL

Atribució o distribució de l'ús de l'habitatge familiar. Prestació compensatòria i prestació alimentària.....	355
--	------------

JOAQUIM BAYO DELGADO

I. L'atribució o distribució de l'ús de l'habitatge familiar	355
1. Objecte de la mesura	355
2. Criteris d'atribució.....	359
3. Temporalitat i modificació.....	361

4. Exclusió.....	362
5. Extinció	363
6. Obligacions per raó de l'habitatge	365
7. Parella estable	366
8. Disposicions transitòries	367
II. La prestació compensatòria i l'alimentària	368
1. Prestació compensatòria	368
2. Prestació alimentària	373

La configuració de la compensació econòmica per raó de treball en el llibre segon del Codi Civil de Catalunya.....375

ESTEVE BOSCH CAPDEVILA

I. Introducció.....	375
1. Règim de separació i desigualtats patrimonials.....	375
2. La introducció a Catalunya de la compensació econòmica per raó de treball com a mecanisme reparador de la desigualtat patrimonial: l'art. 23 CDCC.....	376
3. L'evolució de la compensació econòmica per raó de treball i la seva problemàtica	377
II. El fonament de la compensació	378
1. L'enriquiment injust com a fonament de la compensació en els precedents del llibre segon: arts. 23 CDCC i 41 CF	379
2. La configuració de la institució en el CCCat	383
III. Requisits per a tenir dret a la compensació	389
1. La contribució substancialment superior al treball per a la casa.....	389
2. L'increment patrimonial superior	392
3. Els requisits per a la compensació quan es treballa per a l'altre cònjuge	394
IV. La quantia de la compensació.....	394
1. La fixació de la participació.....	395
2. L'augment del percentatge de la participació en cas de contribució «notablement» superior.....	397
V. Imputació i pagament.....	399
VI. Conclusions.....	400

Compensació per raó de treball en cas d'extinció del règim per mort: aspectes familiars i successoris..... 403

M. ESPERANÇA GINEBRA MOLINS

I. Els supòsits que poden donar lloc a la compensació per raó de treball: el seu fonament.....	403
1. L'extensió al cas de la mort del cònjuge o de la parella si el sobrevivent és qui té dret a la compensació	403
2. L'enriquiment injustificat com a fonament últim de la regulació de la compensació per raó de treball	408
II. La compensació per raó de treball en el cas de mort del cònjuge o convivent deutor	417
1. La reclamació de la compensació	417
2. Caràcter residual de la compensació per treball	424

3. La compatibilitat de la compensació econòmica per raó de treball amb altres drets.....	428
4. La protecció del crèdit a la compensació	434

Els pactes en previsió de crisi matrimonial i de la convivència..... 445

ALBERT LAMARCA I MARQUÈS

I. Introducció.....	445
II. Autonomia privada familiar i capítols matrimonials	446
III. Economia familiar, règim econòmic i efectes del divorci	450
IV. <i>Marital agreements</i> al common law anglosaxó i separació de béns en dret català.....	452
V. Requisits per a la validesa dels pactes en previsió d'una ruptura matrimonial... 456	
1. Requisits formals	458
2. Requisits temporals	461
3. Assessorament legal independent	462
4. Reciprocitat	463
5. Informació patrimonial suficient	465
6. Injustícia per canvi sobrevingut de les circumstàncies.....	466
7. Pactes anteriors a l'entrada en vigor del Llibre segon del CCCat.....	467
VI. Matèries objecte de regulació.....	468
1. Compensació econòmica per raó de treball	468
2. Aliments, guarda i relacions personals amb els fills menors.....	472
3. Atribució de l'habitatge familiar	473
4. Prestació compensatòria	474
VII. Els pactes de separació fora de conveni	475
VIII. Parella estable i pactes en previsió del cessament de la convivència.....	477

Perspectiva notarial sobre los pactos en previsión de la ruptura conyugal481

ÁNGEL SERRANO DE NICOLÁS

I. Preliminar.....	481
II. Admisibilidad de los pactos en previsión de la ruptura: Entre el art. 1255 CC y su expresa admisión en el CCCat.....	484
1. Relación de estos pactos, en su unicidad o multiplicidad, con los capítulos matrimoniales y el convenio regulador.....	485
2. La escritura pública como medio de información en los pactos prematrimoniales	487
3. Plazo hábil para su autorización prenupcial: Su incidencia en la validez y en la revocabilidad	489
III. Límites genéricos y específicos aplicables a los pactos en previsión de la ruptura matrimonial	490
1. Aplicaciones prácticas de los límites genéricos a la autonomía de la voluntad en estos pactos en previsión de la ruptura	491
2. El posible límite específico del contenido propio de estos pactos frente a lo que es contenido imperativo del convenio regulador.....	495
IV. Los pactos prematrimoniales en previsión de la ruptura en su relación con los pactos capitulares matrimoniales o sucesorios.....	496
1. Unidad instrumental vs. Autonomía causal entre capítulos matrimoniales, pactos prematrimoniales y pactos sucesorios	497

2. Incidencia de la ruptura matrimonial en los pactos prematrimoniales y en los pactos sucesorios	498
V. Principales pactos en relación con la liquidación del REM, singularmente, cuando es el de separación de bienes.....	498
1. Algunos pactos posibles sobre atribución preferente de bienes al extinguirse el proindiviso derivado del REM de separación de bienes.....	498
2. Adjudicación de participaciones sociales o de bienes aportados a una sociedad: Acuerdos sobre su valoración	500
3. Vivienda habitual: Posible pacto sobre su atribución futura e incluso sobre pago de la cuota hipotecaria	501
4. Vivienda habitual con protección pública: límites a la libertad de pacto, incluso prematrimonial.....	502
VI. Posibles acuerdos sobre reclamación de gastos excepcionales, o del daño moral, de los hijos cuya paternidad se impugna	503
VII. Conclusiones	504

PONÈNCIA DE CLOENDA

El Llibre segon del Codi civil de Catalunya: panoràmica general 507

ENCARNA ROCA I TRIAS

I. Introducció: Canvis socials i canvis legislatius.....	507
1. Plantejament.....	507
2. Els canvis.....	508
3. La protecció dels drets fonamentals dels individus i la declaració constitucional de protecció de la família	511
II. Família i formes familiars	512
III. Família i ruptura de les relacions familiars: autonomia i principis imperatius	515
1. L'organització de les relacions entre ex cònjuges: els pactes en previsió d'una ruptura matrimonial	517
2. El <i>clean breakdown</i>	519
3. L'organització de les relacions parentals: el pla de parentalitat.....	521
IV. A tall de conclusió: autonomia de la voluntat en el nou dret de família.....	522
Indicació bibliogràfica.....	523

COMUNICACIONS

La guarda compartida en la jurisprudencia catalana: concepto y terminología527

REYES BARRADA ORELLANA

I. Estado de la cuestión	527
1. La guarda en las situaciones de falta de convivencia	527
2. La naturaleza preferente del modelo de guarda compartida.....	528
II. Concepto y terminología	529
1 En la jurisprudencia	529
2. En el CCC	532
3. A la búsqueda de la terminología ajustada	534

L'execució de mesures personals relatives als fills menors en els procediments de família i el Llibre segon del Codi Civil de Catalunya537

JOSÉ ANTONIO GARCÍA GONZÁLEZ

I. Introducció.....	537
II. El règim de comunicacions i estades amb els progenitors.....	541
1. Motius de discrepància	541
2. Naturalesa jurídica del dret i especialitats en la LEC en relació a la seva execució.....	542
3. Procediment judicial d'execució de lliurament dels fills menors	544
4. Lliurament de roba i estris personals del fill com a conseqüència del règim d'estades i comunicacions.....	549
5. Resolució dels conflictes parentals mitjançant la mediació, la intervenció dels serveis tècnics i el punt de trobada	550
III. Relacions personals amb d'altres familiars: avis, germans i persones pròximes	554
IV. Lege ferenda	555
Bibliografia	556

L'alletament matern com a manifestació de la dedicació i vinculació especial de la mare amb els fills.....559

FRANCESCA LLODRÀ GRIMALT

I. Punt de partida: la mare és qualitativament més necessària per als menors que el pare en les dinàmiques familiars construïdes sobre models tradicionals	559
II. Finalitat del treball	561
III. Qüestions prèvies a resoldre	562
1. El dret de la lactància materna.....	562
2. La regulació del dret a la lactància materna. Conclusions sobre el dret a la lactància materna	567
IV. Mostreig de resolucions judicials en el tema de l'alletament matern.....	575
1. Sobre el termini de duració de la lactància natural	576
2. Sobre la consideració de l'alletament com a simple aliment.....	578
3. Sobre la indeterminació del concepte de lactant	581
4. Sobre la igualtat entre els progenitors entesa com unitat de sexes.....	581

L'art. 232-9 CCCat i els actes en perjudici del dret a la compensació econòmica per raó de treball.....585

LÍDIA ARNAU RAVENTÓS

I. Introducció.....	585
II. La reducció o supressió	585
1. Amb caràcter previ: la inexistència, al dret català, d'un règim jurídic general de l'acció de reducció o supressió.....	586
2. El <i>qui</i> i <i>contra qui</i>	588
3. El <i>què</i>	590
4. El <i>quan</i>	592
5. El <i>com</i>	596
III. La impugnació d'actes fraudulents a títol oneros	599

IV. Els aspectes comuns: el termini de caducitat i la improcedència de l'acció davant determinats adquirents.....	602
1. El termini de caducitat.....	602
2. La protecció de tercers adquirents	602
3. La relació entre els dos règims. què cal fer primer: reduir o rescindir?	603

La ineficacia de los pactos en previsión de la ruptura conyugal ante el cambio sobrevenido de circunstancias..... 605

JORGE CASTIÑEIRA JEREZ

Los pactos pre-ruptura sobre el hecho mismo de la ruptura conyugal y sobre los derechos y deberes conyugales en el contexto del código civil de Cataluña 617

NÚRIA GINÉS CASTELLET

I. Introducció	617
II. Pactos que afectan a la facultad de instar la separación o divorcio	621
III. Pactos sobre los deberes conyugales	623
IV. Un caso concreto: acuerdos que inciden sobre la libre elección de domicilio.....	626

La regulació catalana dels patrimonis protegits, en particular la seva inscriptibilitat registral i fiscalitat

ANTONI GINER GARGALLO
Registrador de la Propietat

I. INTRODUCCIÓ. II. LA INSCRIPCIÓ DELS PATRIMONIS PROTEGITS ALS REGISTRES PÚBLICS.
1. Inscripció al Registre de la Propietat. 2. Inscripció al Registre Civil. 3. Inscripció al Registre Mercantil. 4. Registre de patrimonis protegits. III. LA FISCALITAT DE LA CONSTITUCIÓ, APORTACIÓ I EXTINCIÓ DELS PATRIMONIS PROTEGITS.

I. INTRODUCCIÓ

El Capítol VII del Títol II (Institucions de Protecció de la Persona) del Llibre II (Persona i Família) del Codi Civil Català, sota el títol de *Protecció patrimonial de la persona discapacitada o dependent* regula els patrimonis protegits a favor d'aquestes persones. Com reconeix l'Exposició de Motius de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, per la que s'aprova el Llibre II del CCC, aquesta figura és una de les grans novetats de la regulació en matèria de família, amb l'objectiu de donar una sortida a les famílies que volen escapar de les institucions de protecció tradicionals (tutela, etc.). Dins de la finalitat de fer possible que tothom pugui desenvolupar el seu projecte de vida i prendre part, en igualtat de drets i deures en la vida social, la nova regulació de la persona i família continguda al Llibre II, segons l'Exposició de Motius, posa èmfasi en la capacitat natural de les persones i en el respecte en llur autonomia en l'àmbit personal i familiar, i regula dues noves institucions: l'assistència i els patrimonis protegits. En aquesta darrera institució, la legislació catalana vol superar la legislació estatal continguda a la Llei 41/2003, de 18 de novembre, de protecció de les persones amb discapacitat, insuficient per aconseguir les finalitats esmentades i gairebé no utilitzada per les famílies catalanes.

Aquesta ponència té per objecte estudiar la connexió dels patrimonis protegits amb els Registres Públicos així com les conseqüències fiscals corresponents, mentre que l'estudi substantiu de la institució es farà a la ponència següent.

II. LA INSCRIPCIÓ DELS PATRIMONIS PROTEGITS ALS REGISTRES PÚBLICS

Els patrimonis protegits regulats al Codi Civil Català són un conjunt de béns, sense propietari ni personalitat jurídica, que queden afectes a la satisfacció de les necessitats vitals d'un beneficiari (article 227-2). Només

poden ser beneficiaris d'aquests patrimonis les persones amb una discapacitat psíquica igual o superior al 33%, una discapacitat física o sensorial igual o superior al 65% o que es troben en una situació de dependència de grau II o III (article 227-1).

Tractarem ara d'esbrinar quina publicitat pot tenir aquesta institució als diferents Registres Públics, tant de béns com de persones, així com el registre administratiu creat per la disposició addicional primera de la Llei 25/2010.

1. INSCRIPCIÓ AL REGISTRE DE LA PROPIETAT

Hem dit abans que els patrimonis protegits regulats pel Codi Civil Català són un conjunt de béns sense propietari ni personalitat jurídica, afectes a la satisfacció de les necessitats vitals del beneficiari, i subjectes a un règim especial d'administració i de disposició. Si aquests béns que s'integren al patrimoni protegit són immobles o drets reals sobre béns immobles o béns mobles identificables, hem de veure si el fet de quedar integrats en aquests patrimonis es pot reflectir al Registre de la Propietat o al Registre de Béns Mobles, al que seran també aplicables totes les precisions que faci sobre el Registre de la Propietat immobiliària.

El Registre de la Propietat és la institució creada per donar seguretat jurídica al tràfic immobiliari, la qual cosa s'aconsegueix publicant la situació jurídica dels immobles. Aquesta publicitat registral produeix un doble efecte:

- a) De legitimació, que des d'un punt de vista actiu, suposa la presumpció iuris tantum de que el titular inscrit és el titular real, i des d'un punt de vista passiu, suposa la necessitat del consentiment del titular registral per fer qualsevol altre assentament o de ser part en qualsevol procediment judicial o administratiu en què es discuteixi la seva titularitat (tutela judicial efectiva).
- b) De fe pública, que implica que qui contracta confiant amb la titularitat que publica el Registre obté una titularitat inatacable.

Al Registre de la Propietat s'inscriuran tots els títols pels quals es constitueixi, transmeti, modifiqui o extingeixi el domini o qualsevol altre dret real sobre un immoble (article 2.1 i 2.2 de la Llei Hipotecària). També es poden inscriure les resolucions judicials que modifiquin la capacitat civil de les persones respecte la lliure disposició dels seus béns (articles 2.4 de la Llei Hipotecària i 10 del seu Reglament).

La inscripció del domini i altres drets reals immobiliaris ha de fer-se a favor del seus titulars. En conseqüència, poden ser titulars de béns i drets reals les persones o entitats que poden ser propietàries. Per això l'article 11 del Reglament Hipotecari disposa que no es faran inscripcions a favor d'entitats sense personalitat jurídica. Ara bé, el mateix precepte, en la seva redacció introduïda pel RD 1867/1998, permetia supòsits especials d'inscripcions a favor d'entitats sense personalitat jurídica, com les UTE, Comissions de Creditors, Fons de Pensions, d'inversions i de titulització hipotecària. I encara que la Sentència del Tribunal Suprem de 31 de gener de 2011 va anul·lar aquestes

referències per manca d'emparament legal, altres normes han permès les inscripcions a favor d'entitats similars i així s'ha reconegut per la doctrina de la DGRN, la qual permet la inscripció a favor de les entitats que, encara que no tinguin personalitat jurídica legalment reconeguda, estiguin subjectes a un règim d'administració i de responsabilitat especial.

Els patrimonis protegits regulats per la legislació catalana, com hem dit abans, no tenen personalitat jurídica pròpia, la qual cosa podria ser un obstacle per a la inscripció registral, conforme l'article 11 del Reglament Hipotecari esmentat. A diferència del que regula la Llei estatal 41/2003, els béns aportats a un patrimoni protegit no són propietat ni del constituent, ni del beneficiari ni molt menys de l'administrador, i, en conseqüència, no es poden inscriure els béns a favor de qualsevol d'ells. Som davant d'un supòsit de titularitat fiduciària: un patrimoni que està unit per la seva especial finalitat i no per la persona del seu propietari. És més, el legislador català, en la configuració que fa, prescindeix, per intranscendent, de la figura del propietari dels béns. Això, des del punt de vista registral planteja el problema de qui ha de ser el titular registral d'aquests patrimonis. Ara bé, malgrat aquests obstacles, hi podem trobar fermes arguments per defensar la publicitat registral dels patrimonis protegits:

- a) En primer lloc, perquè l'acte de constitució d'un patrimoni protegit, encara que no suposi la transmissió dels béns a favor d'altra persona, sí que significa la pèrdua de la propietat per part de l'aportant. Si ni l'aportant, ni el beneficiari ni l'administrador tenen la propietat ni cap altre dret real sobre els béns integrats al patrimoni protegit, això suposa que l'acte d'aportació suposa la pèrdua de la propietat o dret aportat, que accedirà al Registre mitjançant la corresponent cancel·lació (articles 2 i 79 de la Llei Hipotecària).
- b) L'acte d'extinció del patrimoni protegit porta a una liquidació i la transmissió dels béns en la forma que correspongui, la qual cosa és un acte de transmissió del domini o dret real corresponent que accedirà al Registre de la Propietat.
- c) Els béns integrats en un patrimoni protegit estan units per un règim de responsabilitat (article 227-2) i d'administració (article 227-4) específic, que, segons la doctrina de la DGRN, permet la inscripció.
- d) Finalment, hi ha una disposició legal que expressament permet la inscripció. És l'article 227-9, que permet la inscripció dels béns integrants d'un patrimoni protegit a favor del mateix patrimoni. Encara que amb els arguments anteriors ja n'hi hauria prou per permetre la inscripció, és bo que el legislador català ho hagi ratificat expressament.

Els actes relacionats amb els patrimonis protegits que accediran al Registre de la Propietat són l'aportació de béns immobles, tant en el moment de la seva constitució com en un moment posterior, la modificació del règim d'administració, disposició o destí del romanent, i la transmissió dels béns, ja sigui durant la seva vigència o com a conseqüència de l'extinció del patrimoni protegit.

1.1. Aportació de béns a un patrimoni protegit

La constitució d'un patrimoni protegit tindrà reflex registral en la mesura que s'aportin béns immobles, perquè el que publica el Registre de la Propietat no és tant la constitució del patrimoni sinó la integració de la finca o dret real a aquest. Per això, la inscripció dels béns o drets a favor del patrimoni protegit es farà amb el títol d'aportació, que podrà coincidir amb la constitució del patrimoni o fer-se posteriorment.

Una primera pregunta que hem de resoldre és si es poden constituir més d'un patrimoni protegit a favor d'un mateix beneficiari. No sembla que aquesta opció sigui acollida per la legislació catalana, si tenim en compte la mateixa denominació del patrimoni protegit, que va completada amb el nom i cognoms del beneficiari. En canvi, sí que poden ser diferents les persones que aporten béns a aquest patrimoni, i, encara que el legislador no ho hagi previst expressament, entenc que cada aportant podria establir un règim d'administració i de liquidació diferent.

Igualment es pot plantejar si a Catalunya es poden constituir patrimonis protegits regits per la Llei Estatal. L'exposició de motius de la Llei estatal estableix que la seva regulació s'entén sense perjudici de les normes aprovades per les comunitats amb dret civil propi, les quals seran d'aplicació preferent, i la normativa estatal només tindrà caràcter supletori. D'acord amb això, els patrimonis protegits constituïts a favor de beneficiaris amb veïnatge civil català estaran subjectes a la legislació catalana.

Estudiarem el títol formal d'aportació que s'ha de presentar al Registre per fer la corresponent inscripció, les persones que han d'intervenir, els béns aportats i la classe d'assentament a practicar i les seves circumstàncies. Igualment veurem els efectes que produirà la inscripció d'un bé a favor d'un patrimoni protegit.

1.2. Títol formal

L'aportació d'un immoble o dret real immobiliari a un patrimoni protegit ha de constar documentat en escriptura pública, per exigència del principi general de legalitat i titulació autèntica que imposa l'article 3 de la Llei Hipotecària. Aquesta exigència coincideix amb la necessitat d'escriptura pública que imposa la legislació catalana tant per a la constitució del patrimoni protegit (art. 227-3.2) com per a les aportacions posteriors (art. 227-3.4). La regulació catalana del patrimoni protegit no estableix un règim de constitució judicial, com fa l'article 3 de la Llei estatal 41/2003. Tampoc crec possible la constitució d'un patrimoni protegit per document administratiu, ni tan sols a l'hipotètic supòsit de que el constituent fos la mateixa administració, i no només perquè amb l'actual situació econòmica i pressupostària no sembla previsible que les Administracions tinguin aquesta disponibilitat, sinó també perquè els ajuts públics tenen una regulació i funcionament molt diferent a aquesta institució.

Quan l'aportació es faci amb el mateix títol de constitució, hi haurà prou amb aquest, però quan es faci en un moment posterior, la inscripció exigirà la presentació no només de l'escriptura en la què es faci l'aportació sinó també de

l'escriptura de constitució, on hi hauran algunes de les circumstàncies que ha de reflectir la inscripció (règim d'administració i disposició, liquidació, etc.).

1.3. Persones atorgants

Aportant: La persona que aporti els béns necessàriament ha de coincidir amb el titular registral d'aquests, per exigència dels principis de tracte successiu i de legitimació registral (articles 1 i 20 de la Llei Hipotecària). Pot ser qualsevol persona, ja sigui el mateix beneficiari, un parent o també persones sense relació familiar amb aquest. Així, se supera encertadament la limitació que estableix l'article 3 de la Llei estatal 41/2003. L'aportant ha de tenir plena capacitat per fer actes de disposició. Si es tracta del mateix beneficiari, i està afectat per limitacions psíquiques o és menor d'edat, haurà d'estar representat pels seus representants legals (pares, tutors, etc.) que necessitaran les mateixes autoritzacions que estableixi la llei per a realitzar actes dispositius (autorització judicial, consentiment alternatiu de dos parents, etc.).

Beneficiari: És la persona que es vol protegir, i que ha de reunir el grau de discapacitat o dependència que estableix l'article 227-1. Quan sigui persona diferent del constituent, l'article 227-3 exigeix el seu consentiment per a la constitució del patrimoni protegit, però no es diu expressament que sigui necessari el seu consentiment per aportacions de béns posteriors a aquesta constitució. Tot i això, entenc que l'acceptació del beneficiari serà un requisit necessari també en els supòsits d'aportacions fetes amb posterioritat a l'acte de constitució, perquè no hi ha cap raó que pogués justificar un tracte diferent en aquest cas. L'acceptació del beneficiari podrà fer-se al mateix títol d'aportació o en qualsevol títol públic posterior. Entenem que és aplicable la regla que en seu de donacions estableix l'article 531-21, de manera que bastarà que el beneficiari tingui capacitat natural (per exemple, el menor emancipat no necessitarà complement de capacitat, etc.). El beneficiari incapacitat o menor d'edat actuarà mitjançant els seus representants legals, que no necessitaran cap autorització complementària. Com hem dit abans, no es preveu un règim de constitució forçós, de manera que davant la manca d'acceptació del beneficiari o dels seus representants no és possible ni constituir el patrimoni ni aportar-hi béns. Per fer la inscripció corresponent, s'haurà d'acreditar que el beneficiari reuneix les condicions que li permeten gaudir d'aquesta condició amb els certificats o resolucions a que fa referència l'article 227-1.2.

L'administrador: l'article 227-3 exigeix la designació de les persones encarregades d'administrar el patrimoni protegit, que pot ser el mateix constituent o aportant, però mai el beneficiari. Aquesta persona ha d'acceptar el seu càrrec (article 227-4). Ara bé, no és necessària la presència de l'administrador a l'acte d'aportació ni per a practicar la inscripció corresponent.

1.4. Béns aportats

Es poden aportar a un patrimoni protegit béns de tota mena. Si entre els béns aportats hi ha béns immobles o drets reals sobre un immoble (usdefruit, cens, hipoteques, etc.) o béns mobles, es podran inscriure al Registre de la Propietat o de Béns Mobles a favor del patrimoni protegit.

1.5. Classe d'assentament i circumstàncies

L'aportació d'un bé a un patrimoni protegit donarà lloc a un assentament d'inscripció. L'acta d'inscripció determinarà que el registrador inscriu el domini o el dret real aportat sobre l'immoble a favor del patrimoni protegit. El titular registral serà «patrimoni protegit de», seguit del nom i cognoms del beneficiari.

Aquest assentament haurà de contenir les circumstàncies generals de totes les inscripcions. És important destacar que s'haurà d'indicar el NIF del patrimoni protegit constituït (article 254 de la Llei Hipotecària) i el seu domicili, que podrà ser el mateix que el de la persona designada per administrar-ho (article 9 Llei Hipotecària i 51 del seu Reglament).

L'article 227-9 regula les circumstàncies especials que ha de contenir aquest assentament, que seran les següents:

- Les facultats conferides a l'administrador, la qual cosa exigeix també que l'assentament identifiqui la persona o persones designades com a administradores, i, si així consta al títol presentat, la seva acceptació. Si al títol presentat no constés l'acceptació de l'administrador, podrà fer-se constar posteriorment mitjançant nota marginal, aportant el títol públic d'acceptació. Respecte les facultats de l'administrador, s'estarà, en primer lloc, al que es disposi per l'aportant (art. 227-4), i a manca de disposició, s'aplicaran les normes de la tutela (art. 227-4.5). Hem dit abans que poden ser més d'una persona les que aportin béns al patrimoni protegit d'un mateix beneficiari, i si bé entenem que no serà possible crear més d'un patrimoni protegit, no hi cap obstacle per a què cada aportació estigui subjecta a un règim d'administració i de disposició diferent. Tampoc hi haurà obstacle perquè diferents béns aportats per una mateixa persona estiguin subjectes a règims diferents.
- Les causes d'extinció del patrimoni protegit. L'article 227-7 regula les causes d'extinció d'aquest patrimoni (mort del beneficiari, pèrdua de la condició de discapacitat, renúncia del beneficiari, expiració del termini o compliment de condició resolutòria). Les causes d'extinció legalment previstes no necessiten d'inscripció especial per a causar efecte. En realitat, el que vol dir la llei és que s'hauran de fer constar a la inscripció aquelles altres causes d'extinció previstes pel constituent o aportant dels béns, per exemple, quan es fixi un termini de durada o un fet que determini l'extinció del patrimoni com condició resolutòria.
- Destinació establerta per al romanent, si s'ha fixat. Aquesta circumstància és essencial per determinar la liquidació del patrimoni una vegada extingit (art. 227-8).

1.6. Efectes de la inscripció

Els efectes de la inscripció d'un bé a favor d'un patrimoni protegit seran els efectes generals de la nostra legislació civil i registral, en especial, els efectes de legitimació i de fe pública registral a que hem fet esment amb anterioritat.

Ara bé, sí que s'ha de fer una especial referència a dues qüestions importants: el règim de responsabilitat d'aquests béns així com els requisits per a inscriure títols que els afectin.

Respecte el **règim de responsabilitat** dels béns aportats a un patrimoni protegit, l'article 227-2.2 determina que el patrimoni protegit no respon de les obligacions del beneficiari, ni del constituent ni de l'administrador. Però, afegeix aquest precepte, que les aportacions no perjudicaran als creditors de l'aportant amb crèdits anteriors a la data d'aportació ni tampoc perjudiquen als legitimaris. Això implica les següents conseqüències:

- Els béns del patrimoni protegit respondran dels deutes assumits per ell. Dins d'aquestes despeses es poden incloure les de manteniment dels béns que l'integren o que estan generades per ells (despeses de comunitat, impostos, etc.). Igualment poden haver deutes del patrimoni com a conseqüència de la seva finalitat (despeses d'assistència i mèdiques del beneficiari, préstecs amb garantia real dels béns del patrimoni, etc.). Per reclamar aquests deutes els creditors es podran dirigir contra el patrimoni i demanar l'embargament dels seus béns.
- Els béns del patrimoni protegit també respondran dels deutes dels aportants amb crèdit anterior a l'aportació. Aquests deutes són personals dels aportants, però a manca d'altres recursos, els creditors poden procedir contra els béns aportats al patrimoni. La reclamació del deute i d'execució contra els béns del patrimoni s'ha de dirigir contra el deutor (l'aportant) però també contra el patrimoni protegit. Correspon al jutge valorar si procedeix aquesta execució, donat el principi de subsidiarietat que s'estableix.
- També responen els béns del patrimoni protegit de reclamacions de pagament de legítimes de l'herència de l'aportant. No es diu expressament si aquestes aportacions, si s'han fet durant els darrers deu anys a la mort de l'aportant, han de computar-se a efectes de determinar l'import de la legítima, com estableix l'article 451-6 respecte les donacions. Ara bé, l'article 227.2.2 implica que aquestes aportacions seran objecte de reducció per pagar les legítimes, conforme l'article 451-22, si bé no queda clar si per determinar l'ordre de reducció s'assimilaran a les donacions o anirien en darrer lloc, després d'aquestes. Ara bé, qualsevol acció de reducció s'ha de dirigir contra el patrimoni protegit.
- Els béns dels patrimonis protegits no respondran de qualsevol altre deute ni de l'aportant, ni del beneficiari, ni de l'administrador. L'aplicació d'aquesta regla correspon al jutge, que ha de desestimar qualsevol reclamació contra un patrimoni protegit per aquests deutes.
- El patrimoni protegit, encara que no tingui personalitat jurídica, sí que té legitimació processal activa i passiva, de manera que pot defensar davant dels tribunals de justícia els seus drets i pot ser demandat.
- El patrimoni protegit també haurà de ser demandat quan es reclami la propietat d'algun dels béns que el componen o en qualsevol altra acció real que el pugui afectar. El mateix s'aplicarà als procediments

administratius que puguin afectar aquests béns (expropiacions forçoses, reparcel·lacions urbanístiques, etc.).

Des d'un punt de vista registral, l'aplicació d'aquestes regles, combinada amb el principi de legitimació registral, comporta el següent:

- No es pot anotar l'embargament dels béns que formen part d'aquests patrimonis si el procediment no s'ha dirigit contra el patrimoni protegit sinó només contra l'aportant, el beneficiari o l'administrador.
- En canvi, sí que es podran anotar els embargaments en procediments dirigits contra al patrimoni protegit com a tal. En aquests supòsits no correspon al registrador, sinó al jutge, qualificar si els deutes o obligacions reclamats són dels que afectaran aquests béns.

Respecte la **inscripció d'actes sobre els béns del patrimoni**, la regla general la determinarà el mateix aportant a l'acte d'aportació. A manca de determinació expressa d'aquest, s'aplicaria les següents regles:

- Per inscriure actes d'administració ordinària (declaracions d'obres noves, sol·licitud de cancel·lació de càrregues, segregacions i parcel·lacions, constitucions de propietats horitzontals, dissolució de comunitats, etc.) el títol l'atorgarà l'administrador del patrimoni.
- Per inscriure títols de disposició o gravamen d'aquests béns, l'administrador necessitarà autorització judicial, conforme la remissió que fa l'article 227-4.6 als articles de la tutela, i en especial, l'article 222-43.

1.7. Publicitat registral i protecció de dades

L'article 8 de la Llei estatal disposa que la publicitat dels assentaments registrals ha de respectar el dret d'intimitat personal i amb respecte de la normativa de protecció de dades de caràcter personal. Aquesta exigència és, evidentment, aplicable a les inscripcions dels patrimonis catalans, perquè no neix de la Llei 41/2003 sinó de la normativa registral general i de la legislació de protecció de dades, encara que és justificable que la llei faci un especial esment a aquestes limitacions en un supòsit especialment sensible com les situacions d'incapacitat o assistència.

1.8. Modificació del règim jurídic

Hem vist com, a més a més de les circumstàncies generals que ha de contenir qualsevol inscripció, la inscripció de l'aportació d'un bé a un patrimoni protegit ha d'expressar les facultats conferides a l'administrador, les causes d'extinció del patrimoni protegit i la destinació establerta per al romanent. Aquestes regles s'han de fer constar a l'escriptura de constitució o a l'escriptura d'aportació del bé que s'inscriu. La Llei no permet una modificació voluntària d'aquestes normes, una vegada constituït el patrimoni o aportat el bé. Ara bé, qualsevol persona interessada o el ministeri fiscal pot demanar judicialment la modificació d'aquestes normes, si no són útils, i la resolució

corresponent s'inscriurà al Registre de la Propietat. En aquests supòsits, el títol formal serà el testimoni de la resolució judicial.

Per altra banda, també es poden produir modificacions respecte la persona de l'administrador (acceptació, renúncia, etc.), que tindran el corresponent reflex registral.

1.9. Transmissió per extinció

Extingit el patrimoni protegit, s'ha de procedir a la seva liquidació i transmissió del romanent en la forma establerta pel constituent, i a manca de disposició, al seu favor o dels seus hereus. Els béns integrats al patrimoni passen a tenir un nou propietari, i aquesta transmissió implica una inscripció al Registre de la Propietat.

El títol per a inscriure la liquidació serà l'escriptura atorgada per la persona designada per fer la liquidació, o a manca de designació, per l'administrador. En aquesta escriptura, el liquidador haurà de justificar que s'ha donat alguna de les causes d'extinció legalment establertes (certificat de defunció, escriptura de renúncia, certificació administrativa de pèrdua de la condició de discapacitat o dependència, etc.), o el compliment del termini o condició resolutòria disposada per l'aportant. Igualment, serà necessari l'acceptació de la persona a qui s'adjudiquin els béns. Si són els hereus de l'aportant, hauran d'acreditar aquesta condició amb el títol successori corresponent.

Amb el títol de liquidació, es farà una inscripció de domini dels béns corresponents a favor dels seus adjudicataris a títol d'adjudicació en liquidació de patrimoni protegit.

1.10. Disposició dels béns del patrimoni protegit durant la seva vigència

Els béns que formen part d'un patrimoni protegit podran ser alienats o gravats, amb els requisits establerts per l'aportant. El Registrador haurà de qualificar que es compleixin les circumstàncies establertes al títol d'aportació. Evidentment, per inscriure l'acte dispositiu efectuat per l'administrador del patrimoni protegit serà necessari que l'immoble consti inscrit a favor del patrimoni protegit.

L'aportant pot establir totes les limitacions, consentiments i cauteles que estimi oportunes per a la realització d'actes dispositius, o prohibir aquests.

A manca de disposició de l'aportant, s'aplicaran les regles dels articles 222-40 a 222-46 en matèria de tutela (art. 227-4), per la qual cosa l'administrador necessitarà autorització judicial per alienar o gravar els immobles que formin part del patrimoni.

2. INSCRIPCIÓ AL REGISTRE CIVIL

El Registre Civil té per objecte fer constar oficialment els fets i actes que es refereixen a l'estat civil de les persones. Entre aquests fets i actes es troben les situacions d'incapacitat o de representació legal. Per això, té certa lògica que la constitució dels patrimonis protegits s'inscrigui al Registre Civil. El Codi Civil

Català no hi fa cap referència, pensem que per una qüestió de competències. La legislació estatal sí que regula aquesta qüestió, però s'ha de tenir en compte que la configuració jurídica dels patrimonis protegits és diferent que la que fa el legislador català, com hem vist abans. Així, el patrimoni protegit de la llei estatal pertany al beneficiari, però està subjecte a un règim de representació legal. Per això, l'article 8 de la Llei estatal 41/2003, reformat per la Llei 1/2009, de 25 de març, estableix que les representacions legals resultants de la constitució d'un patrimoni protegit s'inscriuran al Registre Civil. En canvi, el fet de constitució del patrimoni no és objecte de cap inscripció específica i en canvi sí que es preveu que s'ha de notificar al Ministeri Fiscal. En canvi, el legislador català regula el patrimoni protegit com una entitat autònoma, que no pertany ni al beneficiari ni al aportant. No hi ha cap obstacle per aplicar als patrimonis protegits catalans el règim d'inscripció al Registre Civil del seu règim d'administració, que en definitiva, significa també la inscripció del patrimoni mateix. Aquesta inscripció també serà una mesura útil per evitar la constitució de més d'un patrimoni protegit a favor d'un mateix beneficiari.

Hem de fer esment també a la Llei 20/2011, del Registre Civil, que als seus articles 4.12 i 76 estableix que és inscriptible al registre individual de la persona amb discapacitat el document públic o resolució judicial relativa a la constitució i altres circumstàncies relatives al patrimoni protegit i a la designació i modificació dels administradors d'aquest patrimoni. Aquesta llei entrarà en vigor als tres anys de la seva publicació al BOE, és a dir, el 22 de juliol de 2014.

Finalment, s'ha de destacar que no hi cap norma que imposi la prèvia inscripció en el Registre Civil abans d'inscriure l'aportació als Registres de Béns corresponents, a diferència de l'article 266 del Reglament del Registre Civil respecte les capitulacions matrimonials. Encara amb això, es pot defensar que la prèvia inscripció al Registre Civil és necessària com únic mitjà per assegurar que no hi ha altre patrimoni amb el mateix beneficiari.

3. INSCRIPCIÓ AL REGISTRE MERCANTIL

Els patrimonis protegits no tenen connexió amb el Registre Mercantil que permeti pensar en una inscripció en aquest Registre. El Registre Mercantil té per objecte la inscripció dels empresaris i altres subjectes que determini la Llei, i dels actes i contractes relatius als mateixos que determini la Llei i el Reglament del Registre Mercantil (art. 1 Reglament del Registre Mercantil). Encara que el constituent podria ser una persona física o jurídica inscrita en el Registre Mercantil o el beneficiari també podria ser un comerciant persona física, la naturalesa del patrimoni protegit, com conjunt de béns amb un règim de responsabilitat i administració pròpia, fa que no sigui aquesta la institució idònia per a la seva publicitat.

4. REGISTRE DE PATRIMONIS PROTEGITS

La disposició addicional primera de la Llei 25/2010 crea un Registre de patrimonis protegits, on inscriure les escriptures de constitució i modificació d'aquests patrimonis, canvis en el règim d'administrador i les resolucions

judicials que els afectin. El Decret 30/2012, de 13 de març regula al Capítol III aquest Registre i estableix un règim de comunicacions telemàtiques per part dels notaris.

La finalitat d'aquest Registre és merament administrativa i de control estadístic d'aquesta figura. No és, en cap cas, requisit necessari la prèvia inscripció en el Registre administratiu per fer les inscripcions en els Registres de la Propietat o Civil.

III. LA FISCALITAT DE LA CONSTITUCIÓ, APORTACIÓ I EXTINCIÓ DELS PATRIMONIS PROTEGITS

L'èxit de la figura dels patrimonis protegits dependrà del tractament fiscal que es doni a les diferents operacions a realitzar. A la normativa tradicional ja trobàvem fórmules jurídiques per assolir una finalitat anàloga a la dels patrimonis protegits, com era la donació amb administració fixada pel donant. Ara bé, aquestes figures no tenien cap tractament fiscal favorable, malgrat la seva finalitat social o assistencial.

La Llei estatal 41/2003 conté un Capítol, el tercer, dedicat a donar mesures fiscals d'impuls dels patrimonis protegits que regula. La regulació catalana dels patrimonis protegits, en canvi, no va acompanyada d'una regulació similar. Això és degut, principalment, a la competència per fixar normes fiscals, que en seu dels impostos més importants (IRPF, Societats) és de l'Estat, i només queda a la Generalitat la competència normativa parcial en seu de l'Impost de Successions i Donacions.

La primera pregunta que ens hem de fer és si els beneficis fiscal que la legislació estatal reconeix són aplicables també als patrimonis constituïts segons la llei catalana. Hem vist com les dues regulacions són diferents en la configuració del patrimoni: la llei estatal determina una transmissió de propietat dels béns a favor del beneficiari; la llei catalana crea una figura fiduciària, sense titular. Això pot portar a argumentar que si les normes de beneficis fiscals són d'interpretació estricta i restrictiva, i els beneficis fiscals s'atribueixen només als patrimonis constituïts segons la Llei estatal 41/2003, aquests no seran aplicables a altres figures, com els constituïts segons el Codi Civil Català. Ara bé, entenem que hi ha suficients arguments per defensar l'aplicació als patrimonis catalans. En primer lloc, la mateixa llei estatal reconeix l'aplicació preferent de les lleis autonòmiques. Per altra banda, es pot argumentar que els beneficis fiscals tenen per objecte facilitar la protecció de persones en situació d'especial debilitat i que els beneficiaris dels patrimonis protegits regulats per la llei estatal i per la catalana són les mateixes persones. Això hauria de portar a un tractament fiscal idèntic, per evitar qualsevol classe de discriminació. Encara hauria de ser més evident aquesta conclusió respecte els beneficis fiscals de l'Impost de Successions i Donacions que estableix la llei catalana 19/2010, encara que aquesta norma faci referència només als patrimonis constituïts segons la Llei estatal, ja que la regulació dels patrimonis protegits va ser introduïda al Codi Civil Català amb posterioritat (lleis 25/2010).

Després d'aquesta petita introducció, veiem quins són els beneficis fiscals que reconeix la legislació als patrimonis protegits:

- 1) Dret a reduir la base imposable de l'IRPF de l'aportant en la quantitat corresponent al valor dels béns aportats, amb les següents condicions (art. 54 LIRPF):
 - a) Límit màxim anual de 10000 € per persona i 24250 € global si hi ha més d'un aportant, amb dret a reduir l'excés durant els quatre anys següents.
 - b) Valoració dels béns aportats segons les normes de l'Impost de Patrimoni.
 - c) No donen lloc a reducció les aportacions de elements afectes a una activitat econòmica.
 - d) L'aportant ha de ser parent en línia directa, col·lateral fins el tercer grau del beneficiari, o el cònjuge, tutor o acollidor. No pot ser el mateix beneficiari.
 - e) Si es disposa del bé dins dels quatre anys següents, l'aportant ha de retornar la quantitat reduïda i els interessos moratoris.
- 2) L'aportació no suposa guany o pèrdua patrimonial per l'aportant (art. 33.3.e LIRF).
- 3) L'aportació es considera renda del treball del beneficiari, i està exempta, amb les següents condicions (arts 17.2.k i 7w de LIRPF):
 - a) És renda del treball fins a 10000 € per aportant i any i amb un límit global de 24250 €. L'excés estarà subjecte a l'Impost de Successions i Donacions.
 - b) L'exempció té com a límit 3 vegades l'indicador públic de renda d'efectes múltiples (IPREM), que suposa, per l'any 2012, una quantitat màxima exempta de 22.365,42 €.
- 4) La part de l'aportació subjecta a l'Impost de Successions i Donacions té una reducció del 90% de la base imposable (article 56 de la Llei catalana 19/2010, de 7 de juny, de regulació de l'Impost de Successions i Donacions).
- 5) Extinció: El caràcter fiduciari del patrimoni protegit català produeix que, quan s'extingeix, es produeix una transmissió del romanent en la forma prevista per l'aportant, o a manca de disposició, a favor del mateix aportant o dels seus hereus. Quan la transmissió es faci a favor de l'aportant no sembla que meriti cap impost. Quan es faci a favor de tercers, l'impost meritat serà el de Successions i Donacions, on el causant o donant serà la persona de l'aportant.

